

LENNY ABRAHAMSON: A SZOBA

Az emberrablás boldogsága

VAJDA JUDIT

Abrahamson az ötéves Jackkel eddigi legérettebb hősét alkotta meg.

A filozófia szakon végzett író rendező, Lenny Abrahamson eddigi minden nagyjátékfilmjében saját szűk létükbe zárt, önnön sorsuk elől menekülő karakterekről mesélt. A legtöbbször kisserű hősöket jellemző bezártság és menekülésük is többféle volt.

A bemutatkozó nagyjátékfilm, a 2004-es *Adam és Paul* csellengő junkie-jai úgy vergődnek saját nyomorúságukban, hogy közben nem is reflektálnak saját helyzetükre, így látszólag elégedettek azzal – számukra a drog jelenti a menekülést. A *Garázs* (2007) enyhe szellemi fogyatékos Josie-ja maga választotta a primitívség egyszerű életét, és boldognak is tűnik vele; ő az öngyilkossággal az őt ért szégyen elől menekül.

A 2012-es *Mit tettél, Richard?*-ban a kamasz főhőst végzetes tette zárja csapdába: a menekülés nála a büntetével való

szembe nem nézés. Végül a tavalyelőtti *Frank* extravagáns zenésze saját magát börtönzi be egy nehezen tartható szerepbe, szó szerint pedig egy óriási papírmásé fejbe, és ő az, aki a krízissel való szembenézés helyett a konkrét, fizikai menekülést választja.

Ezt a sort részben folytatja, részben megszakítja Abrahamson második észak-amerikai munkája, *A szoba*. Az adaptáció hősei, egy fiatal anya és ötéves gyermeke mindennapjaikat a címben jelzett egyetlen szobába bezárva élik, ahonnan fogvatartójuk soha nem engedi ki őket, és a külvilággal kizárólag egy tetőablak, egy rossz televízió, illetve a „börtönőrük” által hetente juttatott könyörödományok kötik össze őket. Ennél fogva felesleges is részletezni, hogy *A szoba* hősei mennyiben viszik tovább az alkotói bezártság-motívumot, az viszont fontos különbség köztük és a rendező korábbi figurái között, hogy Jack és édesanyja hangsúlyozottan nem maguk választották alávetett, kiszolgáltatott helyzetüket, és a film egy pontján próbálnak is tenni ellene.

További fontos eltérés, hogy az eddigi karakterekkel ellentétben a mű szemzőgváltása után főhőssé előlépő kislány szembenéz azzal, amivel szembe kell néznie – és ezzel, ötéves létére, az eddigi legérettebb, legfelnyitottabb figura az egész abrahamsoni világban. Jacknek ezt a szembenézést több lépcsőben kell megvalósítania (van is a filmben egy szép metafora ezzel kapcsolatban: amikor a fiúnak le kell mennie egy lépcsőn, de nem mer, mert még sosem látott ilyet).

A kislány számára addigi életében a szoba jelentette az egész világot (sőt olyan tágasnak bizonyult, hogy még azon belül is volt hova bújni, hiszen a szekrényben aludt), és először is azt kell elfogadnia, hogy a világ a szobán túl folytatódik, és hogy az a boldog, zárt kis univerzum,

amit az anyja alakított ki a számára, valójában nem idilli állapot, hanem maga a húsba vágó borzalom. Jack addig a mesék világában élt, mindenhez mesét költött – belső monológjaiban is ezt hallhatjuk, ahogy a játékos zene is ezt támogatja meg. Kiszabadulásuk után viszont felemás módon vége a meséknek. Ekkor szinte új film kezdődik, melyben a fiúnak le kell számolnia azzal a honvágygal, ami a szobához köti (ezzel Jack egy másik fiatal hős, a Kertész Imre *Sorstalanság*ából ismert Köves Gyuri rokona, aki szintén nosztalgiával gondol vissza a vele történt iszonyatra, és „a koncentrációs táborok boldogságáról” beszél).

Jack számára a felszabadulás sok apró mozzanat formájában érkezik meg: a rabság éveit alatt hosszúra nőtt hajának szimbolikus levágása, az anyafigura mindenhatóságának megszűnése, a kapcsolatok sokrétűségére való rádöbbenés vezetnek el a végső nagy szembenézéshez, a visszatéréshez „a tett helyszínére”, azaz a szobába.

A tematikai hasonlóság, a bezártság- és menekülés-motívumok mellett Abrahamson filmjeit bizonyos formai jegyek is összekötik. Ezek közül az alkotó itt egyedül a környezet etűdszerű, a tárgyakra készült közelik, sőt makrók által történő jellemzését tudta megtartani – a másik fontos kézjegy, a pikareszk szerkezet értelemszerűen hiányzik. Abrahamson legtöbb hősétől eltérően így Jack nem jár be apró odüsszeiát, ebben az esetben szinte minden változás a karakter fejében történik. „Hogy miért vagyok itt? Miért nem teszik fel saját maguknak ezt a kérdést?!” – vágja Adam és Paul fejéhez a korábbi filmben egy mellékszereplő. A két junkie mindvégig teljesen (ön)tudatlan marad saját helyzetét illetően, ahogy végeredményben az összes többi figura is a rendező életművében. Jack ezzel szemben a végére nemcsak pontosan tudja, miért van ott, ahol van, de saját maga tesz érte, hogy a külső börtönfalak leomlása után a belső börtönből is kiszabaduljon – ezt pedig nem sokan mondhatjuk el magunkról.

A SZOBA (Room) – ír-kanadai, 2015. Rendezte: Lenny Abrahamson. Írta: Emma Donoghue. Kép: Danny Cohen. Zene: Stephen Rennicks. Szerzők: Brie Larson (Ma), Jacob Tremblay (Jack), Sean Bridgers (Old Nick). Gyártó: A24 / Element Pictures / No Trace Camping. Forgalmazó: Vertigo Média. Feliratos. 118 perc.

